

"הכל בשליטה"...

'אדם הגון צריך לקבל את החלטותיו בעצמו', כתבתי לעצמי לאחר התייעצות קצרה של מספר דקות (52) עם הבינה המלאכותית.

שמי מנחם־מנדל פרקש (לפי הרשום בתעודת הזהות, היא עלי כרגע). חדר המחשבים המפוקח, הסמוך לביתי שכן מעל חנות גרביים ברחוב דבר־יחיים, בקצה המערבי של אסיה, ליד הפח הירוק. היו בו שישה מחשבים מסוננים, ושבעה כיסאות. הממונה, ר' אברהם־נח פקס, היה חסר שתי שיניים קדמיות וחצי שרוך, ולבש חולצה שצווארונה נכנע לחיים עוד לפניו.

לשם הגעתי לראשונה כדי לנסח מייל קצר לאחי זלמן על ביקור מחר בשמונה. הבינה הציעה:

"אחי היקר, בכפוף להתפתחויות לוגיסטיות ובהיעדר נסיבות מסכלות, בכוונתי לפקוד את משכנך בסביבות השעה 20:00, מחוץ כבוד הדדי ושאיפה לחיזוק הקשר המשפחתי".

שלחתי. זלמן התקשר מיד בטלפון ושאל אם זו בקשת הגעה או תביעה משפטית. לא ידעתי מה לענות. חזרתי למחשב, חרד כולי, ושאלתי: "איך להגיב לאח שחושד בי שלא בצדק, אבל ייתכן שבצדק?" עברו שלושים ושמונה דקות. בסוף שלחתי מייל שני: "כן".

ובכן, שערי החכמה נפתחו בפני: התחלתי לשאול מה לאכול בבוקר. הבינה ביקשה גיל, משקל, גובה, מטרות, רגישויות והרגלים. בשעה אחת־עשרה ועשרים התקבלה המלצה לארוחת בוקר מאוזנת. כבר היה צהריים, ולכן שאלתי מה לאכול בצהריים. באותו יום לא אכלתי כלל, אבל ניהלתי את התזונה ביד רמה.

בריינדל אשתי לא העריכה את המהפכה.

"תביא לחמניות".

"כמה?"

"שמונה. לא, שש. רגע, אל תביא, נשארז מאתמול. אבל הן יבשות. תביא תשע, רק לא מהעגולות. ואם אין ארוכות אז עגולות".

הקלדתי את הנתונים. הבינה המליצה *"לבצע רכישה גמישה בהתאם למלאי"*. בריינדל קראה מעבר לכתפי.

"בשביל זה בזבזת רבע שעה? גם התרנגולת של השכנה יודעת לבצע רכישה גמישה. והיא לפחות מטילה משהו".

קיבלתי באותו רגע החלטה הרת גורל: מעתה אשאל את הבינה רק בעניינים חשובים. ארבע דקות אחר כך שאלתי אם לחמניות נחשבות עניין חשוב.

בבית היה לנו תינוק בשם פישל, בן אחד־עשר חודשים. מעולם לא בכה - הוא הפעיל לחץ רבי־מערכתי. תחילה השליך את המוצץ, אחר כך הטיח כף פלסטיק בשולחן, ולבסוף נשך את קצה הסינר. כשלא קיבל בננה פתח במשא ומתן המורכב מן המילה "דה" בעשרים ושמונה טונים. הצעתי חצי בננה. פישל דחה. הצעתי בננה שלמה בתמורה להפסקת אש. הוא לקח את הבננה, מחץ אותה על המכנסיים שלי.

שאלתי את הבינה איך להגיב לתוקפנות בגיל הרך. היא כתבה שפישל *"בודק גבולות"*. זו הייתה תגלית. עד אז חשבתי שהוא בודק אם המכנסיים שלי סופגים בננה.

באותו שבוע פנה אלי ידידי הירש־לייב שפכטל, שמשום מה מכונה בפי כל "מדפסת" (כל דבר שנכנס אליו יוצא בארבעה עותקים ואף אחד מהם אינו מדויק). הירש־לייב ניהל מאפייה קטנה בשם "פת בגובה העיניים", אף שהלחם היה על מדפים גבוהים ומחירו הביט עליך מלמעלה.

"מנחם", אמר בקול מתחנן פחד, "צריך פרסומת. משהו עם בינה. היום בלי בינה אתה לא קיים!".

הצעתי הראשונה הייתה לשלם לי מאתיים שקלים. אחרי דיון נואש שכלל קפה, שתי פרוסות עוגה ופישל שזחל מתחת לשולחן וניסה לבצע השתלטות עוינת על נעל, הסכמנו על מאתיים שקלים, מגש בורקסים וקרדיט. הקרדיט היה החלק היקר, מפני שאיש לא ידע מה עושים בו.

במשך תשעה־עשר ימים יצרתי את התמונה המושלמת: משפחה מאושרת סביב חלה. בפעם הראשונה היו לאב שלוש ידיים. ביקשתי להסיר יד אחת, והבינה הסירה את הילד. ביקשתי להחזיר את הילד, והיא החזירה ילד עם זקן וצלחת על הראש.

לא ויתרתי. אין דבר העומד בפני ההתמדה. ואכן במשך תשעה־עשר ימים עמדה ההתמדה בפני, ולא נתנה לי לעבור לשום עבודה אחרת. שיניתי תאורה, מפה, חיוך, זווית חלה, ומספר אצבעות. בשלב הארבעים ושניים הופיע בחלון פיל. הבינה הסבירה שזה *"אלמנט של חמימות ביתית"*. הירש־לייב ראה ואמר שזה בינלאומי. מאז שחזר פעם מלונדון שבשדה התעופה, כל דבר עם פיל נראה לו אירופי.

לבסוף התקבלה כרזה: *"הטעם שהמשפחה שלך זוכרת מאז 1897"*. המאפייה נוסדה לפני שלוש שנים, אבל הבינה ציטטה "ירשומי מסחר עות'מאניים". האמנתי לה. למה שתשקר? היא אינה צריכה כסף, כבוד או בורקס. יש לה מניעים נקיים יותר משלנו.

הדפסנו חמשת אלפים כרזות. הכתובת הייתה רחוב אננס 74. אין רחוב כזה. גם המספר 74 לא היה מועיל, מפני שהמאפייה שכנה במספר 12. הירש־לייב טען שזהו פרסום חווייתי, כלומר הלקוח מחפש אותך עד שהוא רעב די הצורך. שלושה אנשים הגיעו למשתלה, שניים למרפאת שיניים, וחייר אמריקני בשם מר גולדברג שילם לנהג מונית ארבע מאות ושישים שקלים כדי להגיע לאננס. הנהג הסביר באנגלית: "יס, יס, וורי אולד סטריט, נו לונגר היר", והוריד אותו ליד פח מיחזור. אחר כך מכר לו מפה של בני ברק שהייתה למעשה גב של תפריט פיצה.

באותם ימים התחזק ביטחוני בבינה. שאלתי על השקעה במחסן בשולי העיר. מדובר היה בשמונה מאות אלף שקלים. הבינה קבעה שהאזור צפוי להפוך למרכז תחבורה מפני שבשנת 1911 הוצעה שם הקמת תחנת רכבת על ידי "הוועדה האוסטררעירונית לפיתוח הגמל הממונע". ביקשתי מקור. קיבלתי שלושה. אף אחד לא היה קיים, אבל השמות היו ארוכים די הצורך.

בריינדל אמרה לא לקנות.

"למה?"

"כי המחסן בלי גג. ויש בפנים יונים".

"נכס מניב!".

"מה הוא מניב?"

יונה הניבה על המעיל שלי. אישור מהשטח. קניתי.

כעבור חודש התברר שהמחסן אינו מחסן אלא מעבר משותף בין שני בניינים, ושאסור לסגור אותו. פקיד העירייה, מר פלטיאל קלסר, הסביר שהעסקה חוקית כל עוד איני משתמש בנכס, נכנס אליו, יוצא ממנו או מכנה אותו נכס. ביקשתי לבטל. נדרש טופס בקשה לבחינת בקשה לביטול רישום זמני, מספר מפ"ת זמ"ר/17/ב'4419. הטופס נמצא במחלקת נכסים. מחלקת נכסים עברה לקומה שלישית. בבניין לא הייתה קומה שלישית, מסיבות תקציביות.

"אז איפה המחלקה?"

"בקומה השלישית".

"אין".

"זו אינה סמכותי לבטל קומה".

תמונת אילוסטרציה, למצולמים אין הקשר לכתבה

כתבתי לה הכול. על בריינדל, על פישל, על המחסן, על השן, על הכנס, על הכרזות, על כך שאנשים כבר אינם מנסחים משפט, אינם בוחרים ארוחה, אינם מתווכחים עם קרוב בלי לבקש ממנה נוסח בשלוש סגנונות. שאלתי מה עלי לעשות עכשיו.

היא ענתה: "נשמע שעברת תקופה מורכבת. מומלץ לקחת צעד אחורה, להגדיר מטרות ולפעול בהדרגה".

או קיי, כאזרח ממושמע צעדתי אחורה ונתקלתי במאורר. המאורר נפל על הכיסא, הכיסא לחץ על המפסק, וכל ששת המחשבים כבר ר' אברהם־נחמיה נכנס, הביט בחורבן ואמר: "אל תיגע בכלום". אחר כך ניגש למחשב מספר ארבע ונענע אותו באמצעות שתי מכות צנועות.

בדרך הביתה החלטתי סופית שמעתה אנהל את חיי בעצמי, בלי עצות, בלי אלגוריתמים ובלי שאלות מיותרות.

במטבח עמדה בריינדל מול שתי חבילות אטריות.

"מה לעשות מחר, חלבי או בשרי?" שאלה.

"רגע", אמרתי, "אשאל איך לענות לך בצורה טבעית".

(המשך כנראה כבר לא יבוא...)

מר קלסר אמר זאת ביובש. גם אם הייתי עולה באש היה דורש למלא הצהרת התחממות. נפרדנו באיבה ידידותית.

האסון האמיתי התחיל בשן של הירשלייב, או במקום שבו הייתה שן עד לפני שנה. הלחי התנפחה. אמרתי שילך לרופא שיניים. הוא אמר שהתור ביום חמישי ושאל מה לעשות עד אז. שאלנו את הבינה. זו איבחנה "עייפות תנוכית משנית למתח לעיסתי" והמליצה לשים גרב חמימה על האוזן. הירשלייב עשה כן. הרופא, כשסוף סוף ראה אותו, הוריד את הגרב ונבח כמה מילים (לא לציטוט).

אחרי הטיפול שאלתי את הבינה מדוע טעתה. היא התנצלה והסבירה שחשוב לפנות לאיש מקצוע. התרגזתי. במשך חמישים דקות ניהלתי נגדה עימות והוכחתי שאם ידעה שחשוב רופא, היה עליה לומר זאת קודם. היא הסכימה. ביקשתי שתודה שהיא סותרת את עצמה. הודתה. ביקשתי שתסביר למה הודתה. הסבירה. בשעה שתיים בלילה יצאתי מחדר המחשבים מנצח, זה היה הניצחון הפחות שימושי שלי, אחרי תחרות הריצה נגד הדלת האוטומטית.

לא חלפו יובלות רבים והערייה הכריזה על "כנס חדשנות קהילתית לניהול החיים בעידן החכם", אירוע מכובד כל כך שהזמנו אליו שלושה סגני ראש עיר, ארבעה יועצים, וצלם אחד שידע איפה נמצא כפתור ההפעלה. אני נבחרתי להציג את מערכת "עצמא", שתנהל לחושבים תפריט, סדר יום, השקעות, בריאות, יחסי משפחה ובחירת צבע מטרייה. התפקיד של מנהל הפרויקט הועבר אלי מפני שהמנהל המקורי יצא לסידורים. סמכות הבטיחות הועברה להירשלייב מפני שעמד ליד הדלת. אחראי הטכנולוגיה היה קלמן דב גומייה, טכנאי מחשבים וחזן מחליף בימי חול שאינם קיימים.

תכננו הכול בקפידה. בשעה שש יגיע המחשב. בשש ורבע הכבל. בשש ועשרים קלמן־דב. בשש וחצי תיערך בדיקת מערכת. בשבע ייפתחו הדלתות. בשבע וחמש יגלו שהמחשב הגיע בלי הכבל, הכבל הגיע לאולם אחר, וקלמן־דב איננו.

"מה כדאי לי לאכול בערב?" שאל איש אחד.

"בהתאם לפרופילך, עניתי, "משהו קל".

"מה?"

"לא כבד".

הקהל הנהן. המדע התקדם.

אחד שאל איך להגיב לגיסו שלא הזמין אותו. העודר לחש: "שיתעלם". אמרתי: "מומלץ לייצר מרחב רגשי". הוא רשם. אחר כך הודה לי שאני מדויק להפליא. לא רציתי לקלקל לו (נימוס הוא אמנות - לתת לאדם לטעות בלי להפריע לו, כל עוד הוא מחמיא לך).

איך שהוא בינתיים הגיע פישל, שהובא בידי בריינדל אחרי שנת לילה של צהריים. התינוק בחן את הבמה, את הכבלים ואת בכירי העיר כאדם השוקל רכישה. בשנייה שאיש לא הביט, זחל אל השולחן, לחץ בכף ידו על המקלדת והפעיל את המחשב. המסך נדלק. הקהל מחא כפיים. סגן ראש העיר הכריז שזהו "ממשק מגע בידורי". פישל לחץ שוב. המצגת נמחקה, מערכת הכריזה הופעלה בעוצמה אינדיאנית, וחמשת אלפים הכרזות של המאפיינה נשלחו להדפסה מחדש עם הכותרת: "שתי חלות חינם לכל בעל שפם מגיל אפס".

הירשלייב דינך לעבר המדפסת, החליק על כבל, ביצע התפתחויות אולימפיות ונחת בתוך מגש הכיבוד. צלחת קוגל התרוממה, עשתה סיבוב אווירי ונחה על ראש מנהל האגף. המנהל לא איבד עשתונות. ממילא לא הביא אותם. הוא הכריז שהאירוע מדגים את הסכנות לצד ההזדמנויות. מחיאות הכפיים התחזקו.

קלמן־דב הופיע לבסוף עם מתאם לא מתאים. "אמרו לי כחול", טען. איש לא אמר כחול. הוא חיבר אותו בכל זאת, משום שמתאם נקרא מתאם ועל כן מן הדין שיתאים. החשמל נפל בכל האולם. אחד הסגנים צעק לפנות את הקהל. השני צעק שלא לפנות בלי אישור. שוטר עירוני ביקש לראות רישיון להפסקת חשמל. פישל ניצל את האפילה החרשת, לקח בורקס והסתלק מתחת לשולחן כמו שר אוצר אחרי הצבעה.

כשחזר האור, הקהל היה נלהב. מישוהו אמר שהחושך הכריח אותנו להתחבר לעצמנו. סגן ראש העיר ביקש שאשלח לו הצעה להטמעת המערכת בכל מוסדות העיר. הירשלייב, שפניו היו מצופות תפוחי אדמה, לחש לי בעיניים בורקות: "אמרתי לך. בינלאומי".

באותו לילה חזרתי לחדר המחשבים. הייתי מוחש, עני יותר בשמונה מאות אלף שקלים, בעל מחסן שאסור לעמוד בו, ועם הזמנה להרצות על קבלת החלטות. הבינה קיבלה אותי בלי שיפוטיות. היא תמיד מקשיבה כך, בעיקר מפני שאינה מקשיבה כלל. אנשים מספרים לה סודות שלא יספרו לחברם, מפני שהחבר עלול לזכור, ואילו המכונה רק שומרת, מעבדת ומציגה את הסוד בתשובה לשאלה אחרת. גם אני מסרתי לה את כל לבי, חוץ מהסיסמה. את הסיסמה שכחתי.